

แผนการควบคุมภายใน

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ส่วนที่ 1

กรอบการควบคุมภายใน

หลักการและที่มา

1. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 และมาตรา 15 (3) กำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินออกระเบียบหรือประกาศกำหนดมาตรฐานหรือมาตรการเกี่ยวกับระบบ และการควบคุม การตรวจสอบการบริหารงบประมาณสำหรับหน่วยรับตรวจ ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานเกี่ยวกับการควบคุมภายในและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในเพื่อให้หน่วยรับตรวจนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดวางระบบควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ

(ค) มาตรฐานเกี่ยวกับการจัดทำและแบบการรายงานที่จำเป็นสำหรับการตรวจเงินแผ่นดินที่หน่วยรับตรวจต้องจัดส่งให้แก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นประจำ

2. ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 5 กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐนำมาตรฐานการควบคุมภายในที่ออกตามระเบียบนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดวางระบบการควบคุมภายในให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ และรายงานความคืบหน้าทุกหกสัปดาห์ต่อผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการตรวจสอบพร้อมทั้งส่งสำเนาให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

และตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 6 กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐประเมินการควบคุมภายใน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยปีละครั้งเพื่อปรับปรุงการควบคุมภายในให้มีประสิทธิผล และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

มาตรฐานการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการตามภารกิจมีประสิทธิภาพ ประหยัด และมีประสิทธิผล และช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากการผิดพลาด ความเสียหายไม่ว่าจะเป็นรูปของการสิ้นเปลือง ความสูญเปล่าของการใช้ทรัพย์สิน หรือการกระทำอันเป็นการทุจริต

“การควบคุมภายใน” หมายความว่า กระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหารและบุคลากรขององค์กรจัดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า การดำเนินงานขององค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการ ดำเนินงานซึ่งรวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลืองหรือการทุจริตในองค์กร ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรี

แนวคิดของการควบคุมภายใน

1) การควบคุมภายในเป็นส่วนประกอบที่แทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติ การควบคุมภายในเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอน มิใช่เป็นผลสุดท้ายของการกระทำ แต่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและแทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติขององค์กร ฝ่ายบริหาร จึงควรนำการควบคุมภายในมาใช้โดยรวมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารงาน ซึ่งได้แก่การวางแผน การดำเนินการและการติดตามผล

2) การควบคุมภายในเกิดขึ้นได้โดยบุคลากรขององค์กร บุคลากรทุกระดับขององค์กรเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้มีการควบคุมภายในเกิดขึ้นในองค์กร ฝ่ายบริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ การวางกลไกการควบคุม และการกำหนดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการติดตามผลการควบคุมภายใน ส่วนบุคลากรอื่นขององค์กรรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดขึ้น

3) การควบคุมภายในให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด แม้ว่าการควบคุมภายในจะออกแบบไว้ดีเพียงใดก็ตามก็ไม่สามารถให้ความมั่นใจว่าจะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ เพราะการควบคุมภายในยังมีข้อจำกัดจากปัจจัยอื่น ซึ่งมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร เช่น การใช้ดุลยพินิจผิดพลาด การสมรู้ร่วมคิดกัน การปฏิบัติผิดกฎหมาย ระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การวางระบบการควบคุมภายในจะต้องคำนึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกันว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการควบคุมภายในจะคุ้มค่างับต้นทุนที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

ผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหารและบุคลากรขององค์กรต้องให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในตามมาตรฐานนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการคือ

1) เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน (Operation Objectives) ได้แก่ การปฏิบัติงานและการใช้ทรัพยากรขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งรวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริตในองค์กร

2) เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (Finance Reporting Objectives) ได้แก่ การจัดทำรายงานทางการเงินที่ใช้ภายในและภายนอกองค์กรให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ทันเวลา

3) เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance Objectives) ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบาย และวิธีการปฏิบัติงานที่องค์กรได้กำหนดขึ้น

มาตรฐานการควบคุมภายใน

มาตรฐานของการควบคุมภายใน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบซึ่งผู้กำกับดูแลและฝ่ายบริหารจะต้องให้มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในมี ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)

2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
4. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications)
5. การติดตามประเมินผล (Monitoring)

องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)

“สภาพแวดล้อมของการควบคุม” หมายถึง สภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดมาตรการหรือวิธีการควบคุมขึ้นในองค์กร หรือทำให้บุคลากรให้ความสำคัญกับการควบคุมมากขึ้น หรือทำให้การควบคุมที่มีอยู่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ดีขึ้น และช่วยสะท้อนให้เห็นทัศนคติ และการรับรู้ถึงความสำคัญของการควบคุมภายในของบุคลากรในระดับต่างๆ ในองค์กร

สภาพแวดล้อมของการควบคุม ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ อาทิ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริตและจรรยาบรรณในการดำเนินงาน การสร้างแรงผลักดันโดยระบบการให้ผลประโยชน์และการสร้างสิ่งจูงใจ การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร การสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำองค์กร ปรัชญาและแนวปฏิบัติของผู้บริหาร การจัดโครงสร้างองค์กร การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ นโยบายและวิธีบริหารงานบุคคล เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

“ความเสี่ยง” หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียหรือเหตุการณ์ซึ่งไม่พึงประสงค์ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

องค์กรแต่ละองค์กรย่อมมีความเสี่ยงจากการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ โดยสาเหตุแห่งความเสี่ยงมาจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จึงมีความจำเป็นที่ทุกองค์กรต้องประเมินความเสี่ยงให้ทราบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องใดและขั้นตอนใดบ้าง เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรการควบคุมที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าความเสียหายหรือความผิดพลาดจะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดจะไม่เป็นอันตราย หรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

“กิจกรรมการควบคุม” หมายถึง นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าคำสั่งต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารกำหนดขึ้นเพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยง ได้รับการตอบสนองและการปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และสิ่งสำคัญที่มีผลต่อกิจกรรมการควบคุม คือ การกำหนดนโยบายและมาตรการ หรือขั้นตอนในการปฏิบัติงานตามนโยบาย โดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดจำเป็นต้องแสดงบทบาทของผู้นำในการจัดทำนโยบาย แผนงาน งบประมาณ และประมาณการผลการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน ซึ่งต้องใช้เครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน ซึ่งนโยบาย แผนงาน งบประมาณ และประมาณการผลการดำเนินงานต่างๆ ควรกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้การติดตามและประเมินผลทำได้อย่างชัดเจน

กิจกรรมการควบคุม ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ อาทิ เช่น การอนุมัติ การมอบอำนาจ การตรวจสอบ การกระหายอด การสอบทานผลการปฏิบัติงาน การป้องกันดูแลทรัพย์สิน การแบ่งแยกหน้าที่ รวมถึงกิจกรรมการควบคุมเพื่อการบริหาร การควบคุมเพื่อป้องกัน การควบคุมในระบบที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ และการควบคุมในระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications)

ข้อมูลสารสนเทศ มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติทุกระดับ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการ และเป็นเครื่องชี้ทิศทางในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งลักษณะข้อมูลสารสนเทศที่ดีควรมีความเหมาะสมกับการใช้งาน มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการตัดสินใจ มีความถูกต้องสมบูรณ์ซึ่งสะท้อนผลตามความเป็นจริง และมีรายละเอียดที่จำเป็นครบถ้วน ความเป็นปัจจุบันซึ่งให้ตัวเลขและข้อเท็จจริงล่าสุดหรือใกล้เคียงกับวันที่ใช้ในการตัดสินใจมากที่สุด มีความทันเวลา ได้ข้อมูลอย่างรวดเร็วเพื่อให้ผู้ตัดสินใจได้รับข้อมูลได้ทันเวลาที่ต้องการใช้ข้อมูล มีความสะดวกในการเข้าถึงซึ่งง่ายสำหรับผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และมีระบบรักษาความปลอดภัยมิให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้

การสื่อสาร หมายถึง การจัดระบบการสื่อสารข้อมูลส่งไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือมีไว้พร้อมสำหรับผู้ที่ใช้ข้อมูลสารสนเทศนั้น ซึ่งระบบการสื่อสารที่ดี ต้องประกอบด้วยระบบสื่อสารภายในองค์กรและระบบสื่อสารภายนอกองค์กร สำหรับระบบสื่อสารภายในองค์กรบุคลากรผู้มีการหน้าที่ด้านต่างๆ จะต้องได้รับข้อมูลสารสนเทศที่ใช้สำหรับการบริหาร หรือการปฏิบัติงานในหน้าที่ของแต่ละคนอย่างครบถ้วนและทุกคนจะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรการการควบคุมภายในทุกมาตรการที่องค์กรจัดให้มีขึ้น การละเมิดมาตรการควบคุมภายในถือเป็นการบกพร่อง หรือความผิดที่ผู้บริหารต้องเอาจริงกับการกระทำที่บกพร่องนั้น

องค์ประกอบที่ 5 การติดตามประเมินผล (Monitoring)

“การติดตามประเมินผล” หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานและประเมินประสิทธิผลของการควบคุมภายในที่วางไว้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยการติดตามผลในระหว่างการปฏิบัติงาน (Ongoing Monitoring) และการประเมินผลเป็นรายครั้ง (Separate Evaluation) ซึ่งแยก เป็นการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self Assessment) เช่น การประเมินการควบคุมโดยกลุ่มผู้ปฏิบัติงานภายในส่วนงานนั้นๆ และการประเมินการควบคุมอย่างเป็นอิสระ (Independent Assessment) เช่น การประเมินโดยผู้ตรวจสอบภายใน การประเมินผลการควบคุมภายในโดยผู้ตรวจสอบภายนอก เป็นต้น

ส่วนที่ 2

การดำเนินการควบคุมภายใน

1. สภาพแวดล้อมการควบคุมภายในระดับองค์กร

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) กำหนด ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีบรรยากาศสภาพแวดล้อมของการจัดระบบการควบคุมภายในที่ดี ดังนี้

1) กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ ประเมินการรายได้รายจ่าย มีทิศทางเป้าหมาย ตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์ของงานอย่างชัดเจนเพื่อการติดตาม ตรวจสอบ และวัดประสิทธิผลของงาน

2) กำหนดระเบียบ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของผู้อำนวยการและปฏิบัติงาน พ.ศ. 2552 เพื่อใช้เป็นแนวทางข้อพึงปฏิบัติงานที่ดีตามหลัก ธรรมาภิบาล ซึ่งผู้อำนวยการและปฏิบัติงาน สื่อสารให้ทราบเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ขัดแย้งกับมาตรฐานจริยธรรมของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) มีความซื่อสัตย์ มีจริยธรรมและคุณธรรมในการปฏิบัติงาน

3) มีโครงสร้างการบริหารจัดการของ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) สายการบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กรที่ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดการใช้อำนาจอนุมัติสั่งการตามระดับของตำแหน่งที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินการกิจ

4) มีการปรับปรุง ทบทวน คู่มือการประเมินค่างาน และแนวทางในการบริหารอาชีพของบุคลากรสพภ. ได้ตระหนักถึงความสำคัญในด้านความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรภายในสำนักงาน ที่แสดงถึงการเติบโตในสายอาชีพของเจ้าหน้าที่เมื่อเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กร มีส่วนช่วยในการสร้างขวัญ กำลังใจ และรักษาคนเก่งคนดีไว้ในองค์กร รวมทั้งเป็นการนำไปสู่การสร้างเจ้าหน้าที่ที่มีคุณค่าให้แก่องค์กรในระยะยาว

5) มีการบริหารทรัพยากรบุคคลทั้งในเรื่องการสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง เจ้าหน้าที่ เป็นไปอย่างโปร่งใส เพื่อรองรับการปฏิบัติการกิจ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรมทั้งภายในองค์กรและส่งไปอบรมกับหน่วยงานภายนอกองค์กร การเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมทั้งมีการวิเคราะห์ผลตอบแทนให้กับเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร

2. การประเมินความเสี่ยง

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) มีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายระดับองค์กรที่ชัดเจน โดยมีแผนการปฏิบัติงานและการเผยแพร่ให้ทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน มีวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งมีการระบุถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ปฏิบัติได้และวัดผลได้อย่างเหมาะสม มีการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงรวมทั้งจัดทำรายงานความก้าวหน้าในการบริหารความเสี่ยงต่อผู้บริหาร

3. กิจกรรมการควบคุม

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการตามแผนปรับปรุงระบบการควบคุมภายในดังนี้

3.1 มีการบรรจุบุคลากรตามโครงสร้างการบริหารงาน ตามที่อัตราที่ได้รับอนุมัติ มีการแบ่งส่วนงานที่ชัดเจน พร้อมกำหนดให้มีดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงาน (Key performance indicator) ที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี และตามตัวชี้วัดตามคำรับรองปฏิบัติราชการ พร้อมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบรายตัวชี้วัดที่มีความชัดเจน เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผน ควบคุม ติดตาม และการรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

3.2 มีการจัดทำบัญชีต้นทุนที่เหมาะสม สำหรับการบริหารจัดการของ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) และตามตัวชี้วัดของสำนักงาน ก.พ.ร. และดำเนินการแล้วเสร็จตามตัวชี้วัดที่สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนด และมีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบงาน เช่น การบันทึกรายการบัญชี และหน้าที่การจัดซื้อจัดจ้างและการเก็บรักษาพัสดุ ทรัพย์สิน เพื่อต้องการให้มีการตรวจสอบได้ และมีการจัดเก็บเอกสารทางการเงิน และเอกสารทางธุรกรรมทางการเงินการจัดซื้อจัดจ้าง มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดผู้ใช้อำนาจสั่งการอนุมัติ และวงเงินอนุมัติไว้ในระเบียบ ข้อบังคับ ชัดเจน

3.3 มีการจัดทำบันทึกบัญชีรายการทรัพย์สิน พร้อมกำหนดรหัสทรัพย์สิน แผนรายละเอียดประเภททรัพย์สิน หน่วยงานที่ใช้ประโยชน์ กำกับดูแล ควบคุม และบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมที่จะใช้งาน เพื่อป้องกันการสูญหายหรือการนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม โดยมีการคณะกรรมการตรวจรับการจัดซื้อจัดจ้าง และมีคณะกรรมการตรวจนับครุภัณฑ์ประจำปี พร้อมทั้งติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อป้องกันการสูญหายของทรัพย์สิน

4. สารสนเทศและการสื่อสาร

4.1 มีการนำระบบ E-Office ใช้ในการดำเนินงานภายในสำนักงาน จัดให้มีระบบสารสนเทศในการควบคุมภายในคือช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นระบบ ลดกระบวนการขั้นตอนในการประมวลผล สรุปผล โดยจะใช้ระบบสารสนเทศสนับสนุน คือ ระบบการคำนวณต้นทุนต่อหน่วย และ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และใช้ข้อมูลระบบสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้ทราบทั่วทั้งภายในและภายนอกสำนักงานฯ ทั้งจากระดับบนลงล่าง และล่างขึ้นบน เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

4.2 มีการให้บริการข้อมูลในระบบสารสนเทศที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ให้สามารถใช้ข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้

4.3 มีการประชุมผู้บริหารทุกสัปดาห์ และการประชุมสำนักงานเดือนละ 1 ครั้งเพื่อรับนโยบายและเสนอข้อคิดเห็นพร้อมปัญหาในการปฏิบัติงานให้ผู้อำนวยการได้ทราบและให้ข้อเสนอแนะ

5. การติดตามประเมินผล

1. มีการรายงานผลการดำเนินงานทางการเงิน และไม่ใช้ทางการเงินประจำไตรมาสต่อผู้อำนวยการ และต่อคณะกรรมการบริหาร

2. มีการติดตาม และประเมินผลของแผนบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน เมื่อมีข้อบกพร่องในส่วนของการควบคุมภายใน สำนักงานฯ ก็มีการดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง กระบวนการปฏิบัติงานอย่างทันที่ และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอในระหว่างการทำงาน

ส่วนที่ 3

แผนปรับปรุงระบบควบคุมภายใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

แผนปรับปรุงการควบคุมภายในของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 กำหนดให้มีขึ้นเพื่อให้มีความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสอบทานระบบการควบคุมภายในของสำนักงาน ให้มีความเพียงพอและเหมาะสม
2. เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัด คุ่มค่า ป้องกัน หรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน
3. เพื่อให้บุคลากรมีการปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย เงื่อนไขสัญญา ข้อตกลง ระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ อย่างถูกต้องและครบถ้วน

ภายใต้สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน และปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่ต้องเผชิญในการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน จึงได้ร่วมกันพิจารณา กำหนดกิจกรรมการควบคุมภายในตามโครงสร้างอัตรากำลัง ข้อบังคับ ระเบียบ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และได้กำหนดแผนการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

โดยสำนักงานมีระบบการควบคุมกระบวนการในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในองค์กร ร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในระดับที่สมเหตุสมผลว่าการบริหารและการปฏิบัติงานจะสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในด้านการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะครอบคลุมกระบวนการในการปฏิบัติงาน และกำหนดให้มีการจัดทำแผนการปรับปรุงการควบคุมภายใน การสอบทานระบบการควบคุมภายใน และการจัดทำรายงานการติดตามผล โดยยึดหลักตามกรอบงานการควบคุมภายในตามหลักของ COSO มี 5 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1: สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment) เช่น

- 1.1 ดำเนินการโดยยึดหลักความซื่อสัตย์และจริยธรรม
- 1.2 คณะกรรมการมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร และทำหน้าที่กำกับดูแล และพัฒนาการดำเนินการด้านการควบคุมภายใน
- 1.3 ฝ่ายบริหารได้จัดให้มีโครงสร้างสายการรายงาน การกำหนดอำนาจในการสั่งการและความรับผิดชอบที่เหมาะสม
- 1.4 มีความมุ่งมั่นในการมุ่งใจ พัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ
- 1.5 กำหนดให้บุคลากรมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 2: การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เช่น

- 2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถระบุและประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยง
- 2.2 มีการระบุปัจจัยเสี่ยงทั้งภายในและภายนอก

- 2.3 มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยประเมินโอกาส และความถี่ของความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น พิจารณาผลกระทบจากความเสี่ยง และจัดลำดับความสำคัญ
- 2.4 มีการพิจารณาถึงโอกาสที่จะเกิดการทุจริต ในการประเมินความเสี่ยงที่จะบรรลु วัตถุประสงค์ขององค์กร
- 2.5 สามารถระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 3: กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

- 3.1 มีมาตรการควบคุมที่ช่วยลดความเสี่ยงที่จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของ องค์กรให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- 3.2 พัฒนากิจกรรมการควบคุมทั่วไปด้วยระบบเทคโนโลยีเพื่อช่วยสนับสนุนการบรรลุ วัตถุประสงค์ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้
- 3.3 จัดให้มีกิจกรรมการควบคุมผ่านทางนโยบาย ซึ่งได้กำหนดสิ่งที่คาดหวังและ ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้นโยบายที่กำหนดไว้นั้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ 4: สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

- 4.1 มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ เพื่อสนับสนุนให้การควบคุมภายใน สามารถ ดำเนินไปได้ตามที่กำหนดไว้
- 4.2 มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้
- 4.3 มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 5: กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

- 5.1 ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการควบคุมภายในยัง ดำเนินไปอย่างครบถ้วน เหมาะสม
- 5.2 ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในอย่างทันเวลา และ เหมาะสม

โดยทั้ง 5 องค์ประกอบต้องประเมินการควบคุมภายในทุกระดับ ตามโครงสร้างของ สภพ. ในระดับองค์กร, ระดับกลุ่มงาน, ระดับงาน และระดับปฏิบัติการ โดยมีแผนปรับปรุงการควบคุมภายใน ดังนี้

แผนปรับปรุงการควบคุมภายใน

สำหรับงวดตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึง วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2561

วัตถุประสงค์ของการควบคุม: 1. เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อน

2. เพื่อให้บุคลากรมีการปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย เงื่อนไขสัญญา ข้อตกลง ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ถูกต้องและครบถ้วน

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของงานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
1. งานรับ/เบิกจ่ายเงิน เบิกจ่ายถูกต้องตามระเบียบ	1. มีระเบียบข้อบังคับในการควบคุม	มี ผอ.กลุ่มกิจการแต่ละกลุ่มเป็นผู้ควบคุม	ความเสี่ยง: การจัดทำเอกสารเบิกจ่ายเงินอาจเกิดความผิดพลาด ปัจจัยเสี่ยง: 1. มีเวลาจำกัดในการตรวจสอบ 2. กลุ่มกิจการส่งเอกสาร การเบิกจ่ายไม่ครบถ้วนและกระชั้นชิด ส่งผลให้มีเวลาการตรวจสอบน้อย	มีนโยบายและประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามโดยกำหนดให้ส่งเอกสารก่อนอย่างน้อย 5 วันทำการ ก่อนการเดินทาง และส่งเอกสารใบสำคัญส่งใช้เงินยืม ก่อนครบกำหนดอย่างน้อย 5 วันทำการ	มกราคม 2561 / กลุ่มกิจการอำนวยความสะดวก	-

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของ งานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการ ควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการ ควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
			3. เอกสารจัดทำได้ ไม่เสร็จตามกำหนด เนื่องจากต้องรอ เอกสารจากภายนอก 4. เอกสารจากภายนอก มีความผิดพลาด			
2. การจัดทำต้นทุนต่อหน่วย มีความถูกต้อง	1. ระบบ กรมบัญชีกลาง	จากการสอบถาม เอกสารแล้วยัง พบว่ามีความเสี่ยง เนื่องจากงานบัญชีมี ผู้รับผิดชอบจัดทำ เพียงคนเดียว	ความเสี่ยง: การจัดทำต้นทุนต่อหน่วย ผิดพลาด ปัจจัยเสี่ยง: 1. ข้อมูลบัญชีราย กิจกรรมไม่ครบถ้วน 2. งานเร่งด่วนทำให้เกิด ความผิดพลาดและ ไม่ทันเวลาที่กำหนด	กำหนดให้ทุกกลุ่ม กิจการจัดทำต้นทุน ต่อหน่วยเบื้องต้นของ แต่ละกิจกรรม/ โครงการ และส่งให้ กลุ่มกิจการ อำนาจการรวบรวม เพื่อประมวลผล	กันยายน 2561 / กลุ่มกิจการอำนาจการ	-

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของงานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
3. จัดทำงบการเงิน มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	1. การรายงานคณະอนุกรรมการตรวจสอบฯ	จากการสอบทานเอกสารแล้วยังพบว่ามีความเสี่ยงเนื่องจากงานบัญชีมีผู้รับผิดชอบจัดทำเพียงคนเดียว	ความเสี่ยง: การจัดทำงบการเงินไม่ทันเวลา ปัจจัยเสี่ยง: 1. งานเร่งด่วนทำให้เกิดความผิดพลาดและไม่ทันเวลาที่กำหนด 2. การเปลี่ยนแปลงวันส่งรายงานการเงินเร็วขึ้น	เพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่บัญชีหรือจ้างบริษัทภายนอกดำเนินการ	มกราคม 2561 / กลุ่มกิจการอำนวยการ	-
4. งานซื้อจ้าง มีความถูกต้อง เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	1. พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. 2560 2. กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 3. ระเบียบข้อบังคับในการควบคุม	มี ผอ.กลุ่มกิจการแต่ละกลุ่มเป็นผู้ควบคุม	ความเสี่ยง: มีเวลาจำกัดในการตรวจสอบ และกระชั้นชิดส่งผลให้มีเวลาการตรวจสอบน้อย	1. กำหนดให้ส่งเอกสารก่อนอย่างน้อย 3 วันทำการก่อน กำหนดใช้พัสดุ/การเดินทาง 2. มีระบบควบคุม	มีนาคม 2561 / กลุ่มกิจการอำนวยการ	-

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของ งานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการ ควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการ ควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
			ปัจจัยเสี่ยง: - เอกสารประกอบ ไม่ครบถ้วนและส่ง กระชั้นชิด ทำให้มี เวลาตรวจสอบน้อย - เอกสารจากภายนอก มีความผิดพลาด	การรับ-ส่ง เอกสาร		
5. การบริหารจัดการ ทรัพยากรบุคคล	1. ระเบียบข้อบังคับที่ เกี่ยวข้อง	Career Path เดิม ยังมีความเสี่ยงอยู่จึง ต้องมีการปรับปรุง	ความเสี่ยง: - เจ้าหน้าที่ขาด แรงจูงใจในการ พัฒนาตนเองเพื่อ ความก้าวหน้าทาง สายอาชีพ ปัจจัยเสี่ยง: - ผลกระทบจากการ ปรับโครงสร้าง องค์กร ทำให้ต้องมี	- ทบทวน JD ให้ เหมาะสมกับ ภารกิจงาน - ทบทวน หลักเกณฑ์การ ประเมินผลการ ปฏิบัติงานให้ ชัดเจน - ทบทวน Career Path	กรกฎาคม 2561 / กลุ่มกิจการอำนวยการ กรกฎาคม 2561 / กลุ่มกิจการอำนวยการ กันยายน 2561 / กลุ่มกิจการอำนวยการ	

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของงานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
			การปรับมาตรฐานตำแหน่ง โครงสร้างตำแหน่ง รวมถึงความก้าวหน้าทางสายอาชีพ			
6. รายงานผลการติดตามให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานรายไตรมาส	1. จัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงาน	1. เจ้าหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานในรายละเอียดที่แตกต่างกันและขาดการรายงานการดำเนินงานแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มกิจการ	ความเสี่ยง: 1. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรม/โครงการขาดทักษะในการเขียนรายงานผลการดำเนินงาน 2. สพภ. ขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ ปัจจัยเสี่ยง: 1. รมว.ทส. ในฐานะ	รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานของ สพภ. เพื่อพิจารณาในเบื้องต้น ก่อนเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร สพภ.	กันยายน 2561 / งานแผนงานงบประมาณ และยุทธศาสตร์	

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของงานที่ประเมินและวัดคุณภาพของกระบวนการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		ปรับปรุงข้อมูลการรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมให้เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างกลุ่มกิจการ	ผู้กำกับ สพภ. และหน่วยงานภายนอกขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของ สพภ. 2. สพภ. ถูกประเมินว่าดำเนินงานไม่สอดคล้องกับภารกิจการจัดตั้งและไม่เกิดความคุ้มค่าในกาดำเนินงาน			
7. การรั่วไหลข้อมูล	แผนบริหารจัดการสารสนเทศ 1. ด้านการควบคุมการกำหนดสิทธิให้แก่ผู้ใช้งาน(การกำหนดสิทธิการเข้าถึงของข้อมูล)	การประเมินความเสี่ยงจากรายงานการตรวจสอบระบบ	1. การปฏิบัติของการของทางกลุ่มผู้ใช้งานที่ไม่มีมีการเปลี่ยน Password สำหรับการใช้งาน 2. การเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ตามอายุการใช้งานและการใช้งานและการ	1. การกำหนดนโยบายการเปลี่ยนแปลง Password อัตโนมัติ 2. การปรับปรุงหรือจัดซื้ออุปกรณ์ที่มี	กันยายน 2561 / กลุ่มกิจการจัดการองค์กรความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ	

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของงานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	2. ด้านการควบคุมการใช้งานบัญชีผู้ใช้งาน(มีระบบการตรวจสอบการยืนยันผู้ใช้งาน,มีระบบการเข้ารหัส) 3. ด้านการรักษาความปลอดภัยระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) : (มีขั้นตอนการตรวจสอบความปลอดภัยระบบ, มีการเปิดปิด Service เท่าที่จำเป็น) 4. ด้านการบริหารจัดการและการตรวจสอบระบบเครือข่าย Network (มีการแบ่งแยกระบบ		ปรับเปลี่ยนของเทคโนโลยีที่อาจทำให้เกิดภัยคุกคามทางด้านสารสนเทศ 3. ระบบเครือข่ายภายในสารสนเทศแบบไร้สาย ยังไม่มีระบบจัดการการเข้าถึงที่เป็นการยืนยันสิทธิเฉพาะบุคคล 4. การขาดอุปกรณ์การเก็บข้อมูลจราจร เครือข่ายตาม พรบ. คอมพิวเตอร์ ปี 60 สำหรับการสำรองข้อมูล 5. การขาดอุปกรณ์การป้องกันและเฝ้าระวัง	ความทันสมัยของอุปกรณ์ให้ทันภัยคุกคามปัจจุบัน 3. การส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าอบรมทางด้านระบบความปลอดภัยเพื่อให้ทางเจ้าหน้าที่มีความรู้ความสามารถในการป้องกันข้อมูล		

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของงานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	เครือข่ายเป็นส่วน, มีระบบตรวจสอบผู้บุกรุก, มีแผนผังระบบเครือข่าย) 5. ด้านบันทึกข้อมูลตรวจสอบ Audit Log (มีการกำหนดให้มีการบันทึกการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และเครือข่ายผู้ใช้งาน เพื่อประโยชน์สำหรับ การตรวจสอบโดย สำรองข้อมูลอย่างน้อย 90 วัน) 6. มีการสำรองข้อมูลของเครื่องแม่ข่ายภายในเป็นประจำ		การโจมตีระบบเครือข่ายที่เป็นรุ่นปัจจุบันที่รองรับภัยคุกคามที่มีการปรับตัวมากขึ้น			

กระบวนการปฏิบัติงาน / โครงการ / กิจกรรม / ด้านของ งานที่ประเมินและวัตถุประสงค์ ของการควบคุม	การควบคุมที่มีอยู่	การประเมินผลการ ควบคุม	ความเสี่ยงที่ยังมีอยู่	การปรับปรุงการ ควบคุม	กำหนดเสร็จ / ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	และมีการทดสอบ อุปกรณ์สำรองข้อมูล ให้อยู่ในสภาวะพร้อม ใช้งาน					

